

Valtionhallinnon kehittämissosasto

Hyvinvointialueiden uusien tehtävien ja niiden rahoitusjärjestelyjen sekä maakuntaveron tarkastelua koskeva hanke – Kohti monialaista maakuntaa

Projektiryhmä A: Hyvinvointialueiden uudet tehtävät

Aika 14.10.2021 klo 14.00-14.50

Paikka Teams-kokous

Osallistujat *Puheenjohtaja*
Juha Sarkio, ylijohtaja, valtionhallinnon kehittämissosasto, VM

Varapuheenjohtaja
Anu Nousiainen, hallinto- ja kehitysjohtaja, VM

Jäsenet
Janne Öberg, hallitusneuvos, VM
Piia Pekola, erityisasiantuntija, VM
~~varalla Outi Luoma-aho, budjettineuvos, VM~~
Teemu Eriksson, finanssineuvos, VM
~~Salme Kallinen, neuvotteleva virkamies, STM~~
~~varalla Antti Kuopila, erityisasiantuntija, STM~~
~~Pasi Ryyänen, yksikön johtaja, SM~~
~~varalla Kirsi Rajaniemi, neuvotteleva virkamies, SM~~
Esko Ranto, ylijohtaja, OKM
Leena Westerholm, vesihallintoneuvos, MMM
~~varalla Sanna Sihvola, neuvotteleva virkamies, MMM~~
Ulla Kaleva, viestintäneuvos, LVM
~~varalla Marcus Merin, yli-insinööri, LVM~~
~~Outi Ryyppö, kehitysjohtaja, TEM~~
~~varalla Tapani Mattila, teollisuusneuvos, TEM~~
Ulla Koski, aluesuunnitteluneuvos, YM
~~varalla Saara Bäck, ympäristöneuvos, YM~~
Anna Kiiskinen, neuvotteleva virkamies, OM

Pysyvät asiantuntijat

Erkki Papunen, neuvotteleva virkamies, VM
Antto Korhonen, neuvotteleva virkamies, VM

Asiantuntijasihteerit

Mikko Saarinen, neuvotteleva virkamies, VM
Miira Lehto, erityisasiantuntija, VM

Tekninen sihteeri

Satu Riiski, osastopäällikön sihteeri, VM

1. Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (liite 1)

Puheenjohtaja Juha Sarkio avasi kokouksen.

Päätös:

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja muutoksitta.

2. Hyvinvointialueiden tehtävien muutostarpeet MMM:n ja YM:n hallinnonaloilla (liitteet 2 ja 3)

- Mitkä ovat hyvinvointialueiden mahdolliset uudet tehtävät sote- ja pela-tehtävien lisäksi MMM:n ja YM:n hallinnonalojen tehtäväkokonaisuuksia koskien lyhyemmässä (noin 5 vuoden päähän ulottuvassa) ja pidemmässä (noin 10 vuoden päähän ulottuvassa) tarkastelussa?
- Ovatko kyseiset muutokset ehdollisia joillekin muille muutoksille tai kehityskuluille?
- Mitkä ovat keskeisimmät perustelut näiden muutosten toteuttamiselle?
- Mitä pääasiallisia vaikutuksia näiden muutosten toteuttamisella olisi?
- Millä aikataululla ja millä tavalla vaiheistaen muutokset tulisi toteuttaa?
- Mitä muita hallinnonaloja koskevia muutostarpeita tunnistatte laajasti ajatellen hyvinvointialueisiin liittyen (esim. rooli, tehtävät, ohjaus, hallinto, rahoitus, yhteyspinnat kuntiin ja valtioon)?

Leena Westerholm ja Sanna Sihvola esittelivät maa- ja metsätalousministeriön toimialan tehtäväkokonaisuudet ja arviot niiden siirtomahdollisuuksista hyvinvointialueille. ELY-keskusten luonnonvaratehtävät (kalatalous- ja vesitaloustehtävät) eivät sovellu hoidettaviksi hyvinvointialueilla. Ruokatehtävillä tarkoitetaan ympäristöterveydenhuoltoa, kasvintuotantoa, maaseudun kehittämistä, maataloustukia ja kolttalain mukaisia tehtäviä. Näiden osalta (pl. ympäristöterveydenhuolto, mikä siirtyy aiempien päätösten mukaisesti hyvinvointialueille vuonna 2026) ei ole linjausta, mutta MMM esitti kolme mahdollista mallia: tiivistäminen, maakuntamalli ja kuntamalli. Arviointiin

vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa tehtävien tuloksellinen ja vaikuttava hoitaminen, osaavan työvoiman riittävyys, maksajavirastovaatimukset, käynti- ja sähköisen asioinnin sekä monipaikkaisen työn merkitys maatilojen lukumäärän vähentyessä sekä CAP-rahoituskauden toimeenpanon valmistelu ja käynnistyminen 1.1.2023.

Keskustelussa todettiin, että ELY-keskusten tuleva rooli riippuu poliittisista päätöksistä. TE-palvelut 2024 –hankkeessa ei olla purkamassa ELY-keskuksia. Valtion aluehallinnon virastorakenteen ja tehtävienjaon selvityshankkeessa selvitetään virastorakenteen ja tehtävienjaon muutosvaihtoehtoja poliittisen päätöksenteon pohjaksi.

Ulla Koski esitteli ympäristöministeriön hallinnonalan alustavasti määritellyt kuntien, maakuntien liittojen, ELY-keskusten ja aluehallintovirastojen tehtäväkokonaisuudet.

Ympäristöministeriön alustava näkemys on, että kuntien kaavoitus- ja muut alueidenkäytön tehtävät sekä rakennusvalvonnan ja rakentamisen lupatehtävät ovat kuntien itsehallinnon ydintä, minkä vuoksi niitä ei tule siirtää hyvinvointialueille. Hyvinvointialueille siirtämistä voidaan harkita kuntien ympäristönsuojelun ja asumiseen liittyvien eräiden tehtävien osalta.

Maakuntien liittojen maakuntakaavoitustehtäviä ei tulisi siirtää hyvinvointialueille. Hyvinvointialueita on enemmän kuin nykyisiä maakuntien liittoja ja erityisen haasteellista tehtävien organisointi olisi Uudenmaan alueella. Kahdeksan rannikkomaakuntaa laatii yhdessä merialuesuunnitelmat, joten merialuesuunnittelun siirtäminen maakuntien liitoilta hyvinvointialueille olisi hankalaa.

Juha Sipilän hallituksen kaatuneessa maakuntauudistusvalmistelussa ELY-keskusten tehtävät jaettiin maakuntiin siirrettäviin edistämistehtäviin ja Luovaan siirrettäviin valvonta- ja viranomaistehtäviin. Jako koettiin ympäristöministeriön hallinnonalalla vaikeaksi tehtävien tuloksellisen hoitamisen kannalta eikä lainsäädäntökään tue tehtävien eriyttämistä toisistaan. ELY-keskusten tehtäviin liittyvä harkinta tehtäväsiirroista on ministeriössä kesken, mutta pohdinta on saman tyyppistä kuin MMM:n luonnonvaratehtävissä. Aluehallintovirastojen tehtävien siirtämisen harkinnalle ei niiden luonteen vuoksi löydy relevantteja perusteluja.

Sote-uudistuksen myötä erityisryhmien asumispalvelujen järjestämisvastuu siirtyy kunnilta hyvinvointialueille. Ympäristöministeriössä on tunnistettu seuraavat valtion tukemaan asuntotuotantoon liittyvät kuntien tehtävät sellaisiksi, joiden siirtämistä hyvinvointialueille tulisi harkita:

- puollon (lausunnon) antaminen erityisryhmien asuntohankkeiden tukemisesta
- asukasvalintasäännösten noudattamisen valvonta erityisryhmien asuntojen osalta

Ympäristöministeriö tulee esittämään harkittavaksi, voitaisiinko öljy- ja kemikaalionnettomuuksien jälkitoimitehtävät siirtää hyvinvointialueiden hoidettavaksi, jolloin hyvinvointialueet vastaisivat sekä pelastuslain mukaisesta pelastustoiminnasta että jälkitoimista alueellaan. Siirron aikataulua ei ole vielä pohdittu.

Keskustelussa tuotiin esiin opetus- ja kulttuuriministeriön näkemys, että kuntatehtävien suuria kokonaisuuksia (sivistystoimi, kaavoitus, elinkeinopolitiikka) ei tulisi avata tarkasteluun eikä siirtää hyvinvointialueille. Myöskään maakuntien liittojen tehtäviä, joilla on alueellisen kehittämisen ulottuvuus, ei tulisi harkita siirrettäviksi.

Keskusteltiin käynnissä olevan tehtäväkartoituksen 1.11.2021 määräajan siirtämisestä, koska projektiryhmän väliraportointi siirtyi joulukuun lopusta tammikuun aluevaalien jälkeen. Sovittiin, että sihteeristö varmistaa hankkeen pääsihteeriltä, onko ohjausryhmän käsittelyaikataulussa jouston varaa ja ilmoittaa aikataulusta projektiryhmälle sähköpostitse.

Puheenjohtaja totesi, että tehtäväkartoituksessa muodostetaan kokonaisvaltainen kuva kunkin hallinnonalan tehtävistä. Mikäli ministeriöillä on reunaehtoja, jotka rajaavat tietyt hallinnonalan tehtäväkokonaisuudet hyvinvointialueiden tehtäväksi siirtämistä koskevan harkinnan ulkopuolelle, ministeriöt laativat niistä perustellun muistion. Muiden tehtävien osalta tehdään taulukkopohjainen tarkastelu siitä, voitaisiinko tehtäväkokonaisuudet siirtää hyvinvointialueiden tehtäväksi vai ei ja miksi. Perusteluissa tuodaan esiin siirtämiseen liittyviä myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia. Tarkoitus on tehdä objektiivinen tarkastelu, jossa voidaan tuoda esiin myös siirtoihin liittyviä vaihtoehtoja. Myöhemmin projektin ehdotus viedään poliittiseen käsittelyyn.

Päätös:

Käytiin keskustelu muutostarpeista ja muodostettiin kokonaiskuvaa siitä, missä mittakaavassa ja millä aikataululla tehtäväsiirtojen hyvinvointialueille nähdään MMM:n ja YM:n hallinnonaloilla olevan perusteltu ja mahdollisia.

3. Muut asiat

- Päivittyvä työsuunnitelma kokousaikoineen [Kampuksessa](#)
- Seuraava kokous 27.10. (ministeriökohtainen keskustelu OM, SM, OKM, STM)

4. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.50.

Miira Lehto

Liitteet

Liite 1 Pöytäkirja 3/2021 luonnos

Liite 2 MMM:n toimialan tehtävien tarkastelu

Liite 3 YM:n hallinnonalan tehtäväkokonaisuuksia koskeva kartoitus